

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี*

Development of Learning Process Local Studies Model to Enhance Conservative Behavior of Local Wisdom for Undergraduate Students.

วิภาพรรณ พินลา (Wipapan phinla)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี และ 3) เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 48 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาท้องถิ่นศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา แบบประเมินพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2560 เรื่อง การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

* This article is a part of the study for the Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University, Academic Year 2018 on Development of Learning Process Local Studies Model to Enhance Conservative Behavior of Local Wisdom for Undergraduate Students.

** นักศึกษาระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail:phinla_89@hotmail.com อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง

** Student of the Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University. E-MAIL: phinla_89@hotmail.com Thesis Advisors: Prof.Orapin Sirisamphan,Ph.D., Prof.Siriwan Sripahol, Ph.D., Asst.Prof.Poranat Kitroongrueng Ph.D.

ปัญหาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีองค์ประกอบคือ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วย หลักการและการตอบสนอง ระบบสังคม สิ่งสนับสนุน โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1. ชั้นตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง 2. ชั้นรวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น 3. ชั้นวางแผนอนุรักษ์สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. ชั้นทำตามแผนที่กำหนด 5. ชั้นประเมินผลและประยุกต์ใช้

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า 2.1) หลังเรียนตามรูปแบบนิสิตมีความรู้ความเข้าใจในวิชาท้องถิ่นศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นิสิตมีผลประเมินพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูงขึ้นจากระดับการรับรู้คุณค่า 2.3) นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ท้องถิ่นศึกษา, พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to: 1) development of learning process local studies model to enhance conservative behavior of local wisdom for undergraduate students; 2) determine the effectiveness of using the development of learning process local studies to enhance conservation behavior of local wisdom for undergraduate Students and 3) apply the development of learning process local studies model to enhance conservative behavior of local wisdom for undergraduate students. The sample used in this research, drawn according to the purposive sampling, included 48 third year undergraduate students majoring in social studies, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla Campus during the second semester of the 2016 academic year, who have enrolled in Local Wisdom Education course. The research instruments included lesson, achievement tests in the Local Wisdom Education course, and a form for assessing

students' conservative behavior of local wisdom. The data were analyzed using such statistics as arithmetic mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), the t-test dependent and content analysis.

The findings of the research revealed the following:

1. The development of learning process local studies model to enhance conservative behavior of local wisdom for undergraduate students consisted of three elements: 1) principles of the learning management model; 2) objectives of the learning management model; 3) learning management process; and 4) conditions for implementing the learning management model, which consisted of principles and responses, social system, and supportive elements. Developed learning management model involved five stages of learning management: 1. Raise Awareness of Local, 2. Gather Culture Local, 3. Plan for Conserving and Searching Thai Local Wisdom, 4. Follow the Set Plan, and 5. Evaluate and Apply.

2. For the effectiveness of the model, it was found that: 2.1) After learning with the model, students showed a higher level of knowledge and understanding of Local Wisdom Education than before learning with model at the .05 level of significance. 2.2) Students evaluation result a high conservative behavior of local wisdom up from the level of perceived value to the level of perceived value. 2.3) Students' satisfaction toward the model was at higher level most.

Keywords: learning management, Local Studies, Conservative Behavior of Local Wisdom

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเปรียบเสมือนเสาหลักสำคัญของสังคมไทย ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ อันประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ภูมิปัญญาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาเชื่อมโยงในแง่การปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงได้อย่างลงตัว อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560: 4) จึงได้มีการเน้นย้ำในเรื่องของการพัฒนามนุษย์ในทุกมิติและยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมบูรณ์

ความสำคัญในการพัฒนาปฏิรูปการศึกษาของไทยนั้น ได้มีการเน้นย้ำการจัดการศึกษาตามแนวคิดนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ที่ต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการบรรลุค่านิยมหลัก 12 ประการ ลงในแผนปฏิรูปการศึกษาฉบับใหม่ พ.ศ.2558-2564 เพื่อให้คนไทยมีพฤติกรรมความรักชาติ สามัคคีอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากมีการจัดทำโครงการจัดอบรมครู เพื่อให้ครูเหล่านี้มีคุณธรรมมีความรู้ มีความเข้าใจเรื่องค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยเฉพาะในข้อที่ 10 ที่ว่าด้วยเรื่องของการรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไว้หลักสูตร อีกทั้งความสำคัญในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษา บัณฑิตได้กำหนดให้มุ่งเน้นความสำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีทักษะในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นทางสังคมได้บนพื้นฐานของความรู้ อย่างมีเหตุผล คุณธรรมนำไปสู่การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และเจตคติที่ดีต่อสังคม (คู่มือการศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2556: 189) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกมีในมาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียนกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 69) และ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย โดยเฉพาะข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

การจัดการเรียนรู้โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวใต้ หรือภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นภาคใต้ของประเทศไทย เนื่องจากภูมิปัญญาของชาวใต้มีความหลากหลายทั้งด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ต่อดีวีชีวิตของผู้คนที่มีวิถีชีวิตอยู่บนความเชื่อโดยทั่วไป แต่ก็เป็นเอกลักษณ์ในการดำรงชีวิตของผู้คนในภาคใต้บนความแตกต่างที่หลากหลาย ผนวกกับมหาวิทยาลัยทักษิณ มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในการรวบรวมงานวิจัย ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมของภาคใต้ เพื่อใช้ในการศึกษาข้อมูล ศึกษาวิจัย อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และพัฒนา วัฒนธรรมของภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ได้แก่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และยังมีวิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน ตลอดจนมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนในการผลิตบัณฑิต วิชาเอกสังคมศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง (คู่มือการศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2556: 189) จึงได้เล็งเห็นความสำคัญและศักยภาพของนิสิตเหล่านี้ ให้มีการดำเนินการพัฒนากลุ่มอาชีพให้เป็นฐานการเรียนรู้ในชุมชน (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2539: 56) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ และสะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนเช่น ภูมิปัญญาทางด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมพื้นบ้านพื้นบ้านภาคใต้ ภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านภาคใต้ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวภาคใต้ เป็นต้น และยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

ดังนั้นการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ เจตคติในการพัฒนาพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในวิชาท้องถิ่นศึกษาก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี
 - 2.2 ประเมินพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี
 - 2.3 ประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาด้านจิต สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 183 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาด้านจิต สาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 48 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้เวลาดำเนินการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รวม 48 ชั่วโมง 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 2

ชั่วโมง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 44 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 2 ชั่วโมง ใช้เวลาดำเนินการ 1 ปี ดังนี้

2.1 ดำเนินการทดลองตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2560 – เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

2.2 ดำเนินการขยายผลตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 – เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560

3. เนื้อหาที่ใช้การทดลอง ได้แก่ โครงสร้างรหัสวิชา 0125342 รายวิชาท้องถิ่นศึกษา (Local Studies) 3 (3-0-6) ได้แก่

3.1 หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับท้องถิ่นศึกษา จำนวน 6 ชั่วโมง

3.2 หน่วยที่ 2 การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ จำนวน 6 ชั่วโมง

3.3 หน่วยที่ 3 แนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการแก้ปัญหาชุมชน จำนวน 6 ชั่วโมง

3.4 หน่วยที่ 4 วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ จำนวน 6 ชั่วโมง

3.5 หน่วยที่ 5 วิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น จำนวน 6 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา

4.2.2 พฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.2.1 ด้านองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2.2.2 ด้านทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2.2.3 ด้านความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2.3 ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

5. แบบแผนการทดลอง ใช้แบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน The One-Group Pretest-Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 144) การดำเนินการวิจัย ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติแบบอิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วิธีการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยใช้เป็น แนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือใช้ กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model ของ ครุส (Kruse, 2012: 1) ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) และใช้แบบแผนการทดลองแบบก่อนทดลอง (Pre Experiment Design) ที่มีกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการวัดความรู้ความเข้าใจในวิชาท้องถิ่นศึกษาศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนแบบ The One - Group Pretest-Posttest Design และประเมินจิตสำนึกการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Develop : D₁) การออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Research : D₂) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องในประเด็นการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา 5 ระดับ ได้ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.60-5.00 หรือแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.00-0.54 และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในวิชาท้องถิ่นศึกษา

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา 5 ระดับ ได้ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.0 และนำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 คน โดยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในวิชา

ท้องถิ่นศึกษา มีค่าความความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.40-0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-0.57 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.80

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีองค์ประกอบคือ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วย หลักการและการตอบสนอง ระบบสังคม สิ่งสนับสนุน ซึ่งองค์ประกอบมีส่วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนิสิตปริญญาตรี ได้สำเร็จ

2. ผลการประเมินประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษาของนิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 30.56$, S.D. = 3.64) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.91$, S.D. = 2.97)

2.2 ประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีคะแนนการประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาพรวม คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.23) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.16) ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินจิตสำนึกการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา

(n = 48 คน)

พฤติกรรม การอนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	Sig
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านองค์ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.05	0.30	รับรู้ คุณค่า	3.45	0.33	รับรู้ คุณค่า	-6.58	.000
2. ด้านทักษะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.69	0.38	รับรู้ คุณค่า	3.29	0.39	รับรู้ คุณค่า	-7.53	.000
3. ด้านความ ตระหนักในภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	2.97	0.25	รับรู้ คุณค่า	3.55	0.45	จัดระบบ คุณค่า	-7.19	.000
รวมทุกด้าน	2.92	0.16	รับรู้ คุณค่า	3.46	0.23	รับรู้ คุณค่า	12.50	.000

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนการประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนิสิตปริญญาตรี (กลุ่มทดลอง) ผลรวมทุกด้าน ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.16) จำแนกรายด้านทั้ง 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือ ด้านความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.25) และด้านทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.23) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.33) และด้านทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ

2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.59)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ซึ่งมีองค์ประกอบคือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ และ 4) เงื่อนไข รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ที่มีชื่อว่า (RGPFE Model) ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม ซึ่งแสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้และ นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไปได้ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติทั้งในและนอก ห้องเรียนตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีการดำเนินการ ตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย กระบวนการจัดการ เรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง (Raise Awareness of Local) ขั้นที่ 2 รวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น (Gather Culture Local) ขั้นที่ 3 วางแผนอนุรักษ์สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan for Conserving and Searching Thai Local Wisdom) ขั้นที่ 4 ทำตามแผนที่กำหนด (Follow the Set Plan) และขั้นที่ 5 ประเมินผลและประยุกต์ใช้ (Evaluate and Apply) ซึ่งสอดคล้องกับ ครูส (Kruse,2012: 1) ด้วยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) โดยครูต้องจัดการเรียนรู้ที่มีการดำเนิน ขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ สอดคล้องกับ Dick, Carey and Carey (2004: 38) กล่าวถึงรูปแบบการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ ตลอดจนการทบทวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันทุกขั้นตอน ตลอดจนจอยซ์ และเวลล์ (Joyce and Weil, 2009: 4) ได้นำเสนอหลักการในการพัฒนารูปแบบการสอน และว่า ต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ มีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี และ ตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขจึงจะทำให้ การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ด้านผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจในรายวิชา ท้องถิ่นศึกษา พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษาของนิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดการ

เรียนรู้มีหลักการปฏิบัติ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ ทำ และ คิด ในสิ่งที่ทำ (Bonwell and Eison, 1991) เช่น กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Process : 5Es) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning : RBL) มีการทบทวนความรู้เดิม การจัดการเรียนรู้อย่างไตร่ตรอง (Reflective Teaching) สอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างความรู้ (David, 1996) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่าควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับพิมพันธ์ เศษคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2551: 17-18) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน โดยให้ผู้เรียนได้รับรู้และเข้าใจถึงจุดประสงค์ในการเรียน วิธีการเรียน และผลของการเรียนจะเป็นแรงจูงใจ จากเหตุผลดังกล่าวสามารถนำมาจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรีได้

2.2 ประสิทธิภาพการประเมินพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีคะแนนการประเมินพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยผลรวมทุกด้าน โดยหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับรับรู้คุณค่าของระดับจิตสำนึก แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้มีระดับพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับที่ 3 การรับรู้คุณค่า (Valuing) กล่าวคือเป็นระดับการยอมรับหรือความรู้สึกเอาใจใส่ในคุณค่าจากการถูกกระตุ้นของประสาทสัมผัสทั้ง 5 จนเกิดความเชื่อศรัทธาด้วยอารมณ์แน่นอน ดังนั้นครูจึงเน้นกิจกรรมในทั้งในและนอกสถานที่ที่เน้นการปฏิบัติจริงให้มากขึ้น โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ จาโรลิเมค (Jarolimek, 1997: 79-80) และทฤษฎีการเรียนรู้ของออสซูเบล (David, Joseph and Helen, 1968) อีกทั้ง อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 74-75) ได้กล่าวถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับ เนื้อวิชา วย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนโดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย ตลอดจน วิภาพรรณ พินลา (2559: 1147) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาสังคมศึกษา สามารถนำมาจัดได้กับทุกระดับชั้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการฝึกให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนในการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหาชีวิตจริง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อตลอดจนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ ได้แก่ การการรู้คุณค่าในสินค้าและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีตลอดจนมีการส่งเสริมการเข้าร่วมในขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อันส่งผลต่อการ

ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับ ศศิพัชร จำปา (2559: 1167) กล่าวว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เน้นการใช้ข้อมูลหลักฐานจากแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชนใกล้ตัวจะเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้การสืบสวนทางประวัติศาสตร์ได้ใช้การวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลมีประสิทธิภาพได้ จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพล (2553: 194) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้นอกสถานที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะผู้เรียนได้สัมผัสกับแหล่งเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ กาญจนา คุณารักษ์ (2553: 458) ยังได้กล่าวถึงข้อดีของการศึกษานอกสถานที่ว่า ทำให้ผู้เรียนสามารถสังเกตการณ์และมีส่วนร่วมได้ด้วยตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมทำงานเป็นกลุ่มและสร้างสรรค์ความรับผิดชอบร่วมกัน และสามารถภูมิใจเป็นรายบุคคลได้

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยด้านประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อผู้เรียนนั้น ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจและเห็นว่ามีประโยชน์มาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับมรดกหรือภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้ในวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นิสิตเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการวางแผนการจัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน จากการสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ตลอดจนมีกิจกรรมจากการสาธิตโดยเชิญปราชญ์ผู้รู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรบรรยาย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยด้านแหล่งเรียนรู้นั้น ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนต้องมีการรวบรวมข้อมูลท้องถิ่นที่หลากหลาย นิสิตเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้จากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังนั้นครูผู้สอนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคล หรือส่งเสริมการสืบค้นข้อมูลและมีการตั้งประเด็นคำถามและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ซึ่ง วิจารณ์ พานิช (2551: 24) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนในยุคศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในเชิงกิจกรรม สอดคล้องกับ สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2555: 131), โคลบ (Kolb ,1984: 1-15) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนจะทำให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี (RGPF Model) มีองค์ประกอบของรูปแบบ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบมีขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง (Raise Awareness of Local) ขั้นที่ 2 รวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น (Gather Culture Local) ขั้นที่ 3 วางแผนอนุรักษ์สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan for Conserving and Searching Thai Local Wisdom) ขั้นที่ 4 ทำตามแผนที่กำหนด (Follow the Set Plan) และขั้นที่ 5 ประเมินผลและประยุกต์ใช้ (Evaluate and Apply)

2. ผลการจัดการเรียนรู้ 2.1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในรายวิชาท้องถิ่นศึกษาของนิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีคะแนนการประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาพรวม คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับรับรู้คุณค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า 2.3) ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาบ้างแล้ว ตลอดจนการจัดกิจกรรม และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังนั้นควรมีการจัดกลุ่มเนื้อหาให้เหมาะสมกับกิจกรรม

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนไม่มีการตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง เนื่องจากผู้เรียนต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมในการสังเคราะห์ และสรุป ดังนั้นครูผู้สอนควรทำบทสรุปก่อนทำการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

3. จากผลการวิจัย พบว่า ในการวางแผนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องเน้นการตั้งคำถามที่ครอบคลุมในการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนลงพื้นที่ในการศึกษาจริงนอกห้องเรียน

4. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามบริบทของสถาบันในสถานศึกษาแต่ละแห่ง สามารถนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติไปใช้จัดกิจกรรมให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีจำนวนไม่มาก และสามารถดูแลผู้เรียนให้ทั่วถึงในการดำเนินกิจกรรมได้ อีกทั้งหากครูผู้สอนนำไปใช้ในบริบทของผู้เรียนจำนวนมาก จำเป็นต้องมีผู้ให้ความช่วยเหลือร่วมกับครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การมีการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ทางด้านท้องถิ่นศึกษา และการส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหัวข้อ หรือประเด็นอื่น ๆ ของการจัดการเรียนรู้ อาทิ จิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม จิตสำนึกความเป็นไทย จิตสำนึกสาธารณะ เป็นต้น

2. การมีการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนิสิตปริญญาตรี เพื่อพัฒนาให้เกิดตัวแปรตามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะ หรือสมรรถนะที่ควรเน้นให้เกิดกับผู้เรียนจากการเรียนในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา อาทิ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา คุณารักษ์. (2553). **การออกแบบการเรียนการสอน**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คู่มือการศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2556. (2556). งานทะเบียนนิสิตและบริการการศึกษา วิทยาเขตสงขลา มหาวิทยาลัยทักษิณ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 17 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://reg.tsu.ac.th>.

ทศนา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้**

ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2551). **สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2551). **การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัทตลาดาพับลิเคชั่น จำกัด.
- วิภาพรรณ พินลา. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. Veridian E- ournal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 9(2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2559) 1140-1157.
- ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. Veridian E- ournal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 9(2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2559) 1158-1171.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชสําราชราวุฒ.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). **การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2539). **สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้พ.ศ. 2529 เล่ม 1-10**. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.

ภาษาต่างประเทศ

- Bonwell, C and Eison, T.A. (1991). **Active learning : Creative Excitement in Classroom**. [Online]. Available : ASHE-ERIC Higher Education Reports No.1. Washington, D.C.
- David, Jane L. (1996). **The Who, What, and Way of Site-Management**. Educational Leadership. 53,4 (December 1995/January 1996).
- Dick Carey and Carey. (2004). **The Systematic Design of Instruction**. 5th ed New York: Addison-Wesley, Longman.
- Jarolimek, John. (1997). **Social Studies in Elementary Education**. New York: The Macmillan Company.

Joyce, B., Weil, M., and others. (2009). **Model of Teaching**. (8th ed.) New York: Allyn & Bacon.

Kolb, D.A. (1984). **Experiential Learning : Experience as the Source of Learning and Development**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.

Kruse, K. (2012). **Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model**.

accessed 4 February 2012. available from

http://www.transformativedesigns.com/id_systems.html.